
[2023-34-RE](#)

Causa 2023-34-RE

(De Araujo Ribeiro Gomes c/ Díez Rich)

Número de registre 209-2023. Recurs d'empara

Aute del 12 de juny del 2023

BOPA núm. 80, del 21 de juny del 2023

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, l'11 de maig del 2023, per la representació processal del Sr. Manuel De Araujo Ribeiro Gomes, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 18 d'abril del 2023, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, i, del principi dispositiu, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la sentència impugnada i que retrotregui el procediment fins al moment anterior al seu pronunciament;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El Sr. Manuel De Araujo Ribeiro Gomes va presentar una demanda laboral en reclamació d'indemnització per desistiment justificat i d'havers laborals contra el Sr. Arturo Díez Rich, titular administratiu de la societat Premsa Distribució.

1.2. El 15 de juliol del 2022, la Secció Civil 3 de la Batllia va dictar una sentència mitjançant la qual decidia estimar íntegrament aquesta demanda, condemnant al demandat al pagament de 21.675,77 € pels conceptes pretesos en la demanda, més els interessos legals i les costes processals

---

causades al demandant. Així mateix, declarava que el defenent havia de regularitzar prop de la CASS els imports als quals s'havia donat lloc.

1.3. La representació processal del Sr. Arturo Díez Rich va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 18 d'abril del 2023, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència que estimava substancialment aquest recurs i que revocava gran part de l'import de la condemna, fixant en el seu lloc que el demandat només havia de pagar al demandant 76,04 € bruts, confirmant la resta de pronunciaments.

1.4. L'11 de maig del 2023, la representació processal del Sr. Manuel De Araujo Ribeiro Gomes va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 18 d'abril del 2023, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, i, del principi dispositiu, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- La part recurrent en empara fonamenta el seu recurs en una pretesa vulneració del dret a la jurisdicció (en els seus vessants dels drets a un procés degut i a una decisió fonamentada en Dret i del principi dispositiu).

- En primer terme, considera que els incompliments de l'empresa respecte de la manca de declaració a la CASS corresponent als mesos de juliol, agost, setembre i octubre, de l'impagament de les hores extraordinàries i dels festius resten acreditats.

- Seguidament, assenyala que l'empresari va negar sempre l'obligació de satisfer els dies i no va emprar mai l'argumentació que es va desistir quan l'any natural encara no s'havia escolat, de manera que s'ha infringit el dret a un procés degut i el principi dispositiu.

- En segon terme, en relació amb les hores extraordinàries sosté que l'apreciació de la prova per part de la Sala Civil és errònia, però, a més, considera que l'incompliment greu de l'empresari ha quedat acreditat, encara que sigui que només va treballar 20 minuts de més i no 2 hores, com reconeix aquesta Sala.

- Insisteix en què es va aportar la prova que el treball excedia de la jornada ordinària, però la Sala Civil dubta de l'autenticitat del document, tot i que aquest document no va estar impugnat per la part contrària. I la mateixa argumentació s'empra pel que fa al lliurament del material a les 10.30 h -horari d'obertura d'una de les empreses receptores de la premsa-, ja que, segons el seu parer, la Sala Civil pressuposa que el lliurament de premsa es va fer abans de l'obertura al públic, sense que el document s'hagi impugnat.

- Finalment, la Sala Civil afirma que no ha provat que fes cap hora extraordinària, però en el fonament de dret segon, sisè paràgraf, es reconeix que sis dies a la setmana treballava més enllà del seu horari laboral i que aquesta feina no li va ser compensada. Per aquest motiu, la sentència és arbitrària i incoherent.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la

---

vulneració dels drets esmentats, que anul·li la sentència impugnada i que retrotregui el procediment fins al moment anterior al seu pronunciament.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- En relació amb les hores extraordinàries, la Sala Civil considera que la prova de la realització d'aquestes hores ha de recaure sobre l'assalariat i que la manca de planificació horària per part de l'empresari no és prova suficient.
- Respecte de la prova testifical, dos testimonis van convenir que el suplement de feina era d'uns 20 minuts, la qual cosa invalidava la declaració d'un tercer testimoni que assegurava que el recurrent acabava a les 10.00 h i escaig. Així mateix, ambdós testimonis també van convenir que, amb motiu de la crisi de la Covid 19, el volum de feina va baixar, afegint un d'ells que la prestació es podia realitzar perfectament durant una jornada laboral de 5 h.
- De l'estudi de la prova documental se'n desprèn que es va afegir una precisió horària del lliurament manuscrita al document original i la certesa d'aquesta informació s'ha de qüestionar, perquè malgrat que els destinataris de premsa eren diferents, la grafia en els documents és molt similar. També exposa que si bé l'horari de venda al públic comença a les 10.30 h, res impedeix que la premsa es lliuri abans, com s'indica en alguns albarans de lliurament.
- Respecte de la reclamació per dies festius treballats (fonament de dret tercer), la Sala Civil reconeix que s'ha d'atorgar el dret a l'abonament del 15 de febrer i del 24 de juny del 2021.
- En relació amb la indemnització per desistiment justificat, entén que la retribució dels dies festius s'ha de fer dins l'any natural o, excepcionalment, en el primer trimestre de l'any següent. Com que en aquest cas, el recurrent va desistir abans de la finalització de l'any natural, no es pot erigir en causa d'incompliment que fonamentés la decisió de desistiment del treballador (fonament de dret quart).

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. Les vulneracions eventuais en les quals el recurrent fonamenta el seu recurs d'empara se centren en la infracció del principi dispositiu i en el dret a un procés degut com a un vessant del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

Pel que es refereix a l'argument que l'empresari sempre havia negat l'obligació de satisfer els dies festius treballats i a l'argument que el desistiment justificat del treballador s'ha de fer dins l'any natural, no havia estat al·legat per la contrapart, de manera que es contravindrien el principi dispositiu i el dret a un procés degut, aquest motiu manca manifestament de contingut constitucional.

3.3. La sentència de la Sala Civil analitza, en el fonament de dret quart, que el sistema de retribució dels dies festius era, segons el Decret del 25 de novembre del 2020, i, per tant, en el moment en què

---

es va desistir el treballador, malgrat existissin dos dies festius per retribuir, aquesta manca de pagament no podia justificar la seva decisió de desistir-se, ja que l'empresa encara tenia temps per abonar-li aquests dies (fins al final de l'any natural).

La utilització d'aquesta argumentació no infringeix el principi dispositiu, atès que davant les pretensions de les parts, la Sala Civil aplica la normativa vigent per concloure que fins que no s'acabés l'any natural, encara no es podia entendre que l'empresari havia incomplert les seves obligacions.

En definitiva, no s'ha produït cap vulneració del principi dispositiu, perquè la Sala Civil ha resolt les pretensions de les parts, sent l'aplicació del dret una qüestió que correspon als tribunals (*Da mihi factum, et dabo tibi ius*). Així mateix, no es pot considerar que s'hagi produït cap infracció del dret a un procés degut, ja que la part recurrent ha articulat les seves pretensions i aquestes han estat analitzades en dues instàncies, de conformitat amb el procés civil establert per les controvèrsies laborals, sense que les previsions processals hagin estat infringides.

3.4. Pel que fa a les hores extraordinàries, el recurrent addueix tres arguments diferents per fonamentar la vulneració del principi dispositiu com a vessant del dret a la jurisdicció -article 10 de la Constitució.

En primer terme, el recurrent manifesta que l'apreciació de la prova per part de la Sala Civil és errònia, però, a més, considera que va quedar provat que va treballar més de 20 minuts fora de la jornada ordinària. I afegeix que en el fonament de dret segon, sisè paràgraf, de la sentència impugnada es reconeix que sis dies a la setmana treballava més enllà del seu horari laboral, feina que no li va ser compensada. I que per aquest motiu, segons el seu parer, la sentència de la Sala Civil és arbitrària i incoherent.

3.5. Amb aquestes al·legacions el recurrent afirma que s'ha produït una apreciació errònia, inversemblant i no raonable de la prova, la qual cosa suposa una infracció del deure de motivació respecte de la prova, a la vegada que considera que la sentència impugnada esdevé arbitrària i incongruent quan considera que ha quedat provat que el recurrent no va treballar més enllà de la jornada ordinària.

Si s'analitza el fonament de dret segon de la resolució judicial impugnada en empara es pot concloure a la manca manifesta de contingut constitucional d'aquests motius.

Així, en primer terme, segons la jurisprudència constant de la Sala Civil, la sentència imposa al treballador la prova de les hores extraordinàries, i no admet -com exposa el recurrent- que el treball extraordinari fos de 20 minuts, sinó que quan valora la prova testifical, de conformitat amb la raó de ciència dels testimonis i les seves circumstàncies, exposa que els dos testimonis afirmen que el suplement de feina per la ruta complementària era de 20 minuts, i que la declaració d'un tercer testimoni concret quedava invalidada, perquè la establí en una hora i escaig. Així mateix, aquests testimonis indicaven que durant la pandèmia de la Covid 19 la feina va baixar i que la ruta complementària es podia realitzar en la seva jornada laboral de 5 h.

Per tant, ni segons el cànon de constitucionalitat en matèria de prova, es pot entendre que la valoració de la prova sigui absurda, inversemblant o il·lògica, ni tampoc es deriva cap incoherència de la sentència, sinó que allò que fa la Sala Civil és valorar la prova testifical i concloure que d'aquesta no se n'extreu la realització d'hores extraordinàries.

3.6. En darrer terme, el recurrent en empara insisteix en què va demostrar que el seu treball excedia de la jornada ordinària, però la Sala Civil va dubtar de l'autenticitat del document quan aquest no va ser impugnat per la part contrària. I la mateixa argumentació es pot aplicar pel que fa al lliurament del material a les 10.30 h -horari d'obertura d'una de les empreses receptores de la premsa-, ja que considera que la Sala Civil va pressuposar que el lliurament de la premsa es va fer abans de l'obertura al públic, sense que el document s'hagi impugnat.

Tampoc es pot apreciar cap infracció del principi dispositiu, ni molt menys del procés degut, com a manifestacions del dret a la jurisdicció de l'article 10 de la Constitució.

El recurrent en empara confon la impugnació d'un document, que abasta a la seva autenticitat o al seu caire complert o no, amb la seva valoració probatòria. En efecte, en aquest cas, l'empresa no va impugnar l'autenticitat dels documents, però això no significa que s'hagi d'atribuir a aquest document l'eficàcia probatòria que pretén la part recurrent en empara. Precisament, la tasca de valoració probatòria de la Sala Civil és aquella que determinarà quina eficàcia s'ha d'atribuir a aquest document quant als fets controvertits en relació amb la resta de la prova practicada.

En aquest darrer sentit, la Sala Civil va valorar la prova documental i va concloure que no es podia atribuir valor probatori respecte de l'hora de lliurament, perquè s'havia afegit una precisió horària manuscrita al document original i es qüestionava la certesa d'aquesta informació, ja que els destinataris de la premsa eren diferents tot i que la grafia era molt similar. I així mateix, assenyalava que si bé l'horari de venda al públic començava a les 10.30 h, res impedia que la premsa fos lliurada abans, com s'indicava en alguns albarans de lliurament.

Aquesta valoració probatòria que resta eficàcia al document privat per provar les pretensions de la part treballadora, i recurrent actual en empara, no infringeix el principi dispositiu pel motiu que abans s'ha exposat respecte de la diferència de la impugnació de l'autenticitat i de la integritat d'un document i que la seva manca no obsta a la valoració de l'eficàcia probatòria d'aquest, ni tampoc es pot considerar com a contrària a la lògica, a la raó o inversemblant, sinó que constitueix una tasca de valoració probatòria on el tribunal valora el resultat dels diferents mitjans probatoris i -en concret respecte de la documental- examina els efectes probatoris que cal atribuir a la documental per fonamentar la seva inviabilitat per recolzar les pretensions de la part actora.

3.7. Les infraccions denunciades en aquest recurs d'empara, com exigeix l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, no posseeixen el necessari i suficient contingut constitucional, sinó que manquen manifestament d'aquest, per la qual cosa el recurs no pot ser admès a tràmit.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2023-34-RE interposat per la representació processal del Sr. Manuel De Araujo Ribeiro Gomes contra la sentència del 18 d'abril del 2023, dictada per la Sala

2. Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 12 de juny del 2023.

Jean-Yves Caillet   Joan Manel Abril Campoy
President   Vicepresident

Dominique Rousseau   Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat   Magistrat